

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВІДПОВІДНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК

A Обґрунтовано необхідність забезпечення педагогічних умов формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів з фізичної культури і спорту, а саме: залучення здобувачів освіти до соціальних практик підприємництва під час навчання та використання взаємодоповнюваних методик контролю, орієнтованих на оцінювання підприємницьких якостей здобувачів освіти. Формами залучення здобувачів освіти до соціальних практик підприємництва визначено: квазіпрофесійні методи аудиторної роботи, виконання курсової роботи, проходження виробничої практики в організаціях фізкультурно-спортивного бізнесу. Серед методик контролю, орієнтованих на оцінювання підприємницьких якостей майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту, виокремлено: інтегроване тестування знань, оцінювання стартапу розробленого із залученням підприємців організацій оздоровчо-спортивного бізнесу, соціально-психологічні методики діагностики особистісних рис та експертне оцінювання сформованості підприємницької культури під час проходження навчальної практики.

Ключові слова: підприємницька культура; педагогічні умови; соціальні практики підприємництва; квазіпрофесійні методи аудиторної роботи; стартап; виробнича практика; інтегроване тестування знань; діагностика особистісних рис; експертне оцінювання

S *Veritov Oleksandr. The entrepreneurial culture development by involving students in relevant social practices.*

It is proved the necessity to provide pedagogical conditions to develop the entrepreneurial culture of future bachelors in physical culture and sports. They are as follows: involvement students in social practices of entrepreneurship during learning and use of complementary control methods focused on assessing entrepreneurial qualities of students. The article defines the forms of students' involvement in social practices of entrepreneurship as quasi-professional methods of classroom work, course work, an internship in organizations of physical culture and sports business.

The following tasks should be accomplished to improve students' knowledge and master modern methods of entrepreneurial activity: getting the scope of new technologies, progressive forms of organization services in the field of physical education and sports in a market economy; acquisition by students the knowledge about the organizational structure, system of material, financial, medical and scientific support of practice objects; getting familiar with the conditions and specifics of the employees' work in the field of physical culture and sports; acquisition by students the knowledge, skills, and abilities to perform professional duties, considering the specifics of work and the requirements of employers; mastering modern means and methods of scientific research in physical culture and sports; formation of students' ideas about the competition of specialists in the labor market in the field of physical culture and sports.

The distinctive feature of a professional internship is that students will be able to independently determine where it will take place, the main requirement for which is a commercial orientation (for example, it can be network or local fitness clubs).

There are following methods of control focused on assessing the entrepreneurial qualities of future bachelors of physical culture and sports: integrated knowledge testing, assessment of a startup developed with the involvement of practicing entrepreneurs of health and sports business organizations, social and psychological methods of diagnosing personal traits as well as an expert assessment of the formation of entrepreneurial culture during the internship.

Key words: entrepreneurial culture; pedagogical conditions; social practices of entrepreneurship; quasi-professional methods of classroom work; startup; internship; integrated knowledge testing; diagnosis of personality traits; expert assessment

Верітов Олександр Ігорович, докторант кафедри фізичної культури та спорту, Запорізький національний університет, Україна

Veritov Oleksandr, doctoral student to the Department of Physical Culture and Sports, Zaporizhzhya National University, Ukraine

E-mail: ffetb@gmail.com

Актуальність проблеми. Інтенсивний розвиток ринку спортивно-фізкультурних послуг, що спостерігається нині в цивілізованих країнах світу, відкриває нові можливості для професійної самореалізації майбутніх і діючих фахівців зазначеної сфери та ставить на порядок денний питання про способи підтримки даної позитивної тенденції, один із яких – формування нового покоління суб'єктів високомаржинального, креативного, корисного та гуманістично спрямованого бізнесу в умовах вищої школи, де

відбувається здобуття освіти та закладаються необхідні ціннісні установки, компетентності та особисті амбіції. На жаль класична професійна освіта майбутніх бакалаврів в Україні за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» демонструє в цьому питанні певне відставання від кращих світових зразків педагогічного процесу в названій галузі, маючи при цьому великі потенції та багату природу.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Переважна кількість авторів, зусилля яких спрямовано на розроблен-

ня засад фахової підготовки фахівців фізичного виховання і спорту, вважають, що в усіх видах навчальної діяльності є доцільним додержуватися логіки майбутньої професії. При цьому особлива роль має відводитися використанню активних методів навчання [4; 9; 11].

Наш досвід показує, що підприємницька діяльність, у разі її включення до освітнього процесу у якості квазі-професійної, для майбутнього фахівця фізичної культури і спорту стає своєрідним полігоном для самовизначення й самовдосконалення. Адже така діяльність є джерелом ситуацій, які створюють підґрунтя для засвоєння змісту, цінностей і норм підприємництва.

Мета статті: обґрунтувати доцільні форми залучення здобувачів вищої освіти до соціальних практик підприємництва, а також використання найоптимальніших взаємодоповнюваних методик контролю як складників процесу формування підприємницької культури.

Викладення основного матеріалу. Забезпечення залучення здобувачів освіти до соціальних практик підприємництва під час навчання як педагогічна умова формування підприємницької культури можливо за рахунок використання квазіпрофесійних методів в аудиторній роботі, виконання курсової роботи, а також проходження виробничої практики в організаціях фізкультурно-спортивного бізнесу.

Відповідно до теорії А. Бандури, формування у здобувача освіти будь-якої професійної якості має відбуватися на основі такої схеми:

- усвідомлення мети діяльності, співвіднесення власних здібностей із цією метою й визначення стратегії;
- створення перспективної моделі діяльності, а також формування мотивації;
- виконання дій із досягнення визначеної мети за умови допомоги і зворотного зв'язку з компетентним середовищем;
- застосування нових умінь у знайомій ситуації, можливо декількома способами;
- адаптація навички до незвичної ситуації [19].

Реалізація цієї схеми передбачає широке використання квазіпрофесійних методів навчання (зокрема, методу Case-study) на практичних і семінарських заняттях під час засвоєння студентами змісту модулів визначених дисциплін. Знайомство студентів із відтвореними таким чином соціально-психологічними операційними особливостями підприємництва сприятиме подоланню суперечності між традиціями освітнього процесу, що передбачають пасивну позицію студента як виконавця регламентованих навчальних завдань і вимогами підприємницької діяльності, що потребує вміння креативно діяти у ситуаціях із високою долею невизначеності.

Включенню студентів до соціальних практик підприємництва буде сприяти спрямування курсової роботи на розроблення свого власного стартапу, зміст і перспективи якого вони представлять у формі своєрідного бізнес-плану. Окрім формування підприємницьких навичок, виконання

такої роботи буде сприяти розвитку у студентів здібностей до науково-дослідницької діяльності, самостійності та відповідальності. Під час виконання цієї роботи доцільним буде звернутися до форми описання стартапів, прийнятих на startup.ua [20].

Логічним завершенням процесу формування підприємницької культури доцільно визначити виробничу практику, спрямовану на реалізацію набутих під час навчання знань і вмінь в умовах реальної професійної діяльності. Теоретичне підґрунтя для створення цієї умови запропоновано у соціально-когнітивній теорії А. Бандури, де соціальний розвиток особистості пов'язується з опануванням нового досвіду через наслідування моделей поведінки інших людей у процесі соціальної взаємодії [18].

Практика має проводитися у комерційних бізнес-організаціях спортивно-оздоровчої сфери на 4 курсі (8 семестр). При цьому її тривалість має складати 6–8 тижнів. Метою практики має стати вдосконалення знань студентів та опанування ними сучасних методів підприємницької діяльності.

Для досягнення цієї мети мають вирішуватися такі завдання:

- ознайомлення здобувачів освіти з новими технологіями, прогресивними формами організації надання послуг у галузі фізичного виховання і спорту в умовах ринкової економіки;
- набуття студентами знань щодо організаційної структури, системи матеріального, фінансового, медичного та наукового забезпечення об'єктів практики;
- ознайомлення з умовами і специфікою роботи працівників галузі фізичної культури і спорту;
- набуття студентами знань, умінь і навичок щодо виконання професійних обов'язків із урахуванням специфіки роботи та вимог роботодавців;
- оволодіння сучасними засобами та методами наукових досліджень у фізичній культурі і спорті;
- формування у студентів уявлення про конкуренцію фахівців на ринку праці галузі фізичної культури і спорту.

Відмінною рисою виробничої практики є те, що здобувачі освіти будуть мати можливість самостійно визначати місце її проходження, основна вимога до якого – комерційна спрямованість (наприклад, це можуть бути мережеві або місцеві фітнес-клуби). Із місцем проходження практики має бути заключено угоду у якій прописано права й обов'язки сторін. При цьому загальне керівництво проходженням практики здійснюється випусковою кафедрою. Проходження практики має бути завершено диференційованим заліком.

Ще однією педагогічною умовою є реалізація взаємодоповнювальних методик контролю, зорієнтованих на оцінювання підприємницьких якостей майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту. Аргументами на користь її створення є те, що результати навчання, які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми

або окремих освітніх компонентів, в обов'язковому порядку мають бути виміряні та оцінені [12].

Оцінювання результатів навчання, пов'язаних із підприємницькою культурою, має бути комплексним, що передбачає використання декількох методик, які доповнюють одна одну. При цьому використані методики мають бути співвіднесеними з критеріями та показниками підприємницької культури майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту, зокрема в економічному, соціальному, психологічному, етичному, педагогічному, управлінському та інформаційно-комунікаційному аспектах.

Попередній аналіз наукової літератури, присвяченої формуванню у різноманітних суб'єктів готовності до підприємницької діяльності, показав, що тема оцінювання готовності особи до підприємництва висвітлена достатньо повно. При цьому звертає на себе увагу те, що автори готовність суб'єкта до підприємницької діяльності, як правило, досліджують через:

- самооцінювання людиною розвитку тих чи інших власних якостей;
- застосування валідизованих соціально-психологічних методик;
- фіксацію фактів життєдіяльності людини шляхом експертного оцінювання або спостереження;
- тестування знань;
- оцінювання результатів діяльності [1; 2; 3; 7; 8; 13; 14; 15; 16].

Серед наявних способів оцінювання придатності до підприємницької діяльності доцільно зосередити увагу на тестуванні знань, оцінюванні результатів діяльності, а також соціально-психологічних методиках оцінювання якостей особи.

Перш за все, підсумком засвоєння навчального матеріалу дисциплін, спрямованих на формування підприємницької культури, має виступати інтегроване тестування знань. При цьому здобувачам освіти має бути надана можливість завчасного ознайомлення зі всіма тестовими питаннями.

Наступним засобом контролю ефективності освітнього процесу в контексті формування підприємницької культури може виступати оцінювання стартапу, розробленого у межах курсової роботи. Вважаємо, що до такого оцінювання мають бути залучені підприємці та менеджери організацій оздоровчо-спортивного бізнесу, завдяки чому можна буде оцінити готовність майбутнього бакалавра до підприємницької діяльності з об'єктивніших позицій.

Соціально-психологічним методикам як засобам діагностики особистісних рис, що асоціюються з підприємницькою культурою, притаманні надійність, дискримінативність і стандартизованість, що робить їх зручним діагностичним інструментом у наукових дослідженнях [6, с. 91].

При цьому певним недоліком може бути те, що наразі ще не розроблено спеціалізованих інструментів для оцінювання підприємницької культури бакалаврів фізичної культури і спорту.

Також доцільним убачається використання експертного оцінювання сформованості підприємницької культури під час проходження навчальної практики. Аргументом на користь використання такого оцінювання є те, що згідно з положеннями компетентнісного підходу і традицій науково-педагогічних досліджень, визначати якість освітнього процесу найкраще за результатами професійної або квазі-професійної діяльності [5]. Вважаємо, що результати такої оцінки повинні не поширюватися в колективі, а мають бути повідомлені здобувачам освіти персонально. На нашу думку, використання експертного оцінювання дасть змогу подолати традиційний недолік фахової підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту – недостатній зв'язок між змістом освітнього процесу і його очікуваними результатами.

Важливим моментом є обґрунтування порядку оцінювання сформованості підприємницької культури. Вважаємо, що найраціональнішим буде оцінювання сформованості підприємницької культури за окремими критеріями, не зводячи цю оцінку до єдиного індексу [17]. При цьому, що найдоцільнішим буде проведення контрольних заходів у межах проміжного контролю, пов'язаного з певними компонентами освітньо-професійної програми, який проводиться на підсумкових практичних і семінарських заняттях та виконанням індивідуальної семестрової роботи [10]. Також доцільним убачається співвіднесення експертного оцінювання сформованості підприємницької культури з виробничою практикою.

Висновки з даного дослідження. Формами залучення здобувачів освіти до соціальних практик підприємництва під час навчання визначено: квазіпрофесійні методи аудиторної роботи (метод Case-study), виконання курсової роботи (власний стартап), проходження виробничої практики в організаціях фізкультурно-спортивного бізнесу (ознайомлення здобувачів освіти з новими технологіями, прогресивними формами організації надання послуг у галузі фізичного виховання і спорту). Результатом зазначеної діяльності повинно бути отримання студентами нового досвіду підприємницької поведінки, а також ознайомлення з особливостями підприємницького стилю життя.

Результати навчання, які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів, в обов'язковому порядку мають бути виміряні та оцінені. Тому доцільним є використання взаємодоповнювальних методик контролю, орієнтованих на оцінювання підприємницьких якостей майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту, а саме: інтегроване тестування знань, оцінювання стартапу, розробленого у межах курсової роботи, із залученням підприємців і менеджерів організацій оздоровчо-спортивного бізнесу, соціально-психологічні методики діагностики особистісних рис, що асоціюються з підприємницькою культурою, та експертне оцінювання сформованості підприємницької культури під час проходження навчальної практики. Використання зазначених вище засобів і алгоритмів оцінювання підприєм-

ницької культури буде виконувати не тільки діагностичні функції, але й стане основою для рефлексії майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту, сприятиме їхньому самовизначенню та самореалізації як підприємців.

На основі заповнених педагогічних умов формування підприємницької культури майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту необхідно розробити програмні засади її формування, що може бути **перспективними напрямами подальших досліджень** визначеної наукової проблеми.

Список використаних джерел

1. Алтухов В. Как оценить потенциал предпринимателя? *Служба занятости*. 2012. № 4. URL: <https://old.ht-lab.ru/cms/component/content/article/101734>.
2. Алтухов В. Оценка потенциала к предпринимательской деятельности. *Кадровик. Рекрутинг для кадровика*. 2012. № 6. URL: <https://hr-portal.ru/article/ocenka-potenciala-k-predprinimatelskoj-deyatelnosti>.
3. Ахмадбекова Н. М. Методика оценки предпринимательской активности в условиях переходного процесса. *Вестник Таджикского гос. ун-та права, бизнеса и политики. Серия общественных наук*. 2016. № 3. С. 62–71.
4. Буренко М. С. Формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у процесі вивчення циклу професійно-орієнтованих дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2012. 224 с.
5. Вербицкий А. А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения : материалы к четвертому заседанию методологического семинара «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы», 16 ноября 2004 г. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов Московского гос. ин-та стали и сплавов, 2004. 86 с.
6. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов: введение в психометрическое проектирование. Киев, 1994. 283 с.
7. Корицкий А. В., Алетдинова А. А., Курчеева Г. И. Методика оценки способностей личности к инновационной деятельности предпринимателя. *Креативная экономика*. 2011. Т. 5, № 1. С. 99–104.
8. Пачковский Ю. Ф. Психологія підприємництва : навч. посіб. Львів : Афіша, 2001. 276 с.
9. Переплюточиков Д. О. Підготовка майбутніх фахівців фізичного освітнього процесу і спорту до організації діяльності ЗВО : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2011. 222 с.
10. Положення про організацію контролю та оцінювання якості навчання студентів Черкаського державного технологічного університету. Черкаси : ЧДТУ, 2012. URL: <https://chdtu.edu.ua/normative/regulations/item/420-polozhennya-pro-organizatsiyu-kontrolyu-ta-otsinyuvannya-yakosti-navchannya-studentiv>.
11. Пономарьев В. О. Формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього тренера з атлетичної гімнастики у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2010. 20 с.
12. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1434870000112510>.
13. Теребова С. В., Плешаков П. С. Предпринимательские способности населения: понятие и измерение. *Russian Journal of Education and Psychology*. 2012. № 9. P. 15.
14. Тест Предпринимательские способности. URL: <http://azps.ru/tests/stest/predprinim.html>.
15. Тест Предприниматель. URL: http://cyclowiki.org/wiki/Тест_%22_Предприниматель%22.
16. Токов Р. Х. Диагностика психологической готовности студента ВУЗа к предпринимательской деятельности : дис. ... канд. психол. наук. Пятигорск, 2005. URL: <http://childpsy.ru/dissertations/id/19837.php>.
17. Тонне О. Ш. Умови організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів у процесі підвищення кваліфікації. *Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць, серія «Педагогічні науки»*. 2017. № 5 (34). С. 126–136.
18. Bandura A. Social foundations of thought and action: a social cognitive theory. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1986.
19. Malmberg J. Tracing the process of self-regulated learning – students' strategic activity in g/n Study learning environment. University of Oulu Graduate School; University of Oulu, Faculty of Education Acta Univ, 2014.
20. Startup.ua. URL: <https://startup.ua>.

References

1. Altukhov, V. (2012). Как оценить потенциал предпринимателя? [How to assess the potential of an entrepreneur?]. *Sluzhba zanjatosti [Employment Service]*, 4. Retrieved from <https://old.ht-lab.ru/cms/component/content/article/101734> [in Russian].

2. Altukhov, V. (2012). Ocenka potentsyala k predprynimatelskoi deiatelnosti [Assessment of potential for entrepreneurship]. *Kadrovyk. Rekrutyng dlja kadrovika [Personnel officer. Recruiting for a personnel officer]*, 6. Retrieved from <https://hr-portal.ru/article/ocenka-potenciala-k-predprinimatelskoj-deyatelnosti> [in Russian].
3. Akhmadbekova, N. M. (2016). Metodyka ocenky predprynimatelskoi aktivnosti v usloviyakh perekhodnogo processa [Methodology for assessing entrepreneurial activity in a transition process]. *Vestnyk Tadzhikskogo gosudarstvennogo unyversyteta prava, byznesa y polytyky. Seriya obshhestvennykh nauk [Bulletin of the Tajik State University of Law, Business and Politics. Social Science Series]*, 3, 62-71 [in Russian].
4. Burenko, M. S. (2012). Formuvannya fakhovyi kompetentcii maibutnikh treneriv-vykladachiv u procesi vyvchennia cyklu profesino-orientovanykh dyscyplin [Formation of professional competencies of future trainers-teachers in the process of studying the cycle of professionally-oriented disciplines]. (Extended abstract of PhD diss.). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
5. Verbycky, A. A. (2004). Kompetentnostnyi podkhod y teoriya kontekstnogo obucheniya [Competence-based approach and contextual learning theory]: materialy k chetvertomu zasedanuyu metodologicheskogo seminara «Rossiya v Bolonskom processе: problemy, zadachy, perspektivy», 16 nojabrja 2004. Moskva: Yssledovatel'skiy centr problem kachestva podgotovky spetsyalystov Moskovskogo gosudarstvennogo ynstytuta stal'y y splavov [in Russian].
6. Klain, P. (1994). Spravochnoe rukovodstvo po konstruyrovanyu testov: vvedenye v psykhotrycheskoe proektirovanye [Test Design Reference Guide: An Introduction to Psychometric Design]. Kyev [in Russian].
7. Korycky, A. V., Aletdynova, A. A., & Kurcheeva, G. Y. (2011). Metodyka ocenky sposobnostei lychnosti k ynnovatsionnoi deiatelnosti predprynimatelia [Methods for assessing the abilities of an individual for innovative activities of an entrepreneur]. *Kreatyvnaia ekonomika [Creative economy]*, 5, 1, 99-104 [in Russian].
8. Pachkovsikiy, Ju. F. (2001). *Psykholohiia pidpriemnytva [Psychology of entrepreneurship]: navch. posib.* Lviv: Afisha [in Ukrainian].
9. Pereplotchikov, D. O. (2011). *Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho osvithnoho protsesu i sportu do orhanizatsii diialnosti ZVO [Training of future specialists in the physical educational process and sports to organize the activities of the Free Economic Zone]*. (PhD diss.). Zaporizhzhia, 2011 [in Ukrainian].
10. Polozhennia pro orhanizatsiu kontroliu ta ociniuvannia yakosti navchannia studentiv Cherkaskogo derzhavnogo tekhnologichnogo universytetu [Regulations on the organization of control and evaluation of the quality of education of students of Cherkasy State Technological University]. (2012). Cherkasy: ChDTU. Retrieved from <https://chdtu.edu.ua/normative/regulations/item/420-polozhennya-pro-organizatsiyu-kontrolyu-ta-otsinyuvannya-yakosti-navchannya-studentiv> [in Ukrainian].
11. Ponomarov, V. O. (2010). *Formuvannya profesino-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnoho trenera z atletychnoi gimnastyky u protsesi fakhovoї pidhotovky [Formation of professional and pedagogical competence of the future coach in athletic gymnastics in the process of professional training]*. (Extended abstract of PhD diss.). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
12. *Pro vyshhu osvitu [About higher education]: Zakon Ukrainy vid 01 lypnja 2014 r. № 1556-VII*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1434870000112510> [in Ukrainian].
13. Terebova, S. V., & Pleshakov, P. S. (2012). Predprynimatelskye sposobnosti naseleniya: ponjatyе y yzmerenye [Entrepreneurial ability of the population: concept and measurement]. *Russian Journal of Education and Psychology*, 9, 15 [in Russian].
14. *Test Predprynimatelskye sposobnosti [Test of Entrepreneurship]*. Retrieved from <http://azps.ru/tests/stest/predprinim.html> [in Russian].
15. *Test predprynimateli [Test entrepreneur]*. Retrieved from http://cyclowiki.org/wiki/Test_%22_Predprynimatel%22 [in Russian].
16. Tokov, R. Kh. (2005). *Dyaghnostyka psykholohicheskoi ghotovnosti studenta VUZa k predprynimatelskoi deiatelnosti [Diagnosis of psychological readiness of students of the university to the entrepreneurial activity]*. (PhD diss.). Piatyghorsk. Retrieved from <http://childpsy.ru/dissertations/id/19837.php> [in Russian].
17. Tonne, O. Sh. (2017). Umovy orhanizatsii samostoinoi piznavalinoi diialnosti vchyteliv u procesi pidvyshhennia kvalifikatsii [Conditions for the organization of independent cognitive activity of teachers in the process of professional development]. *Visnyk pisljadyplomnoji osvity: zbirnyk naukovykh prac. Seria: Pedagoghichni nauky [Bulletin of postgraduate education: a collection of scientific papers, a series of «Pedagogical Sciences»]*, 5 (34), 126-136 [in Ukrainian].
18. Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: a social cognitive theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
19. Malmberg, J. (2014). *Tracing the process of self-regulated learning – students' strategic activity in g/n Study learning environment*. University of Oulu Graduate School; University of Oulu, Faculty of Education Acta Univ.
20. Startup.ua. Retrieved from <https://startup.ua>.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 02.11.2020